

HOMAGE TO NERVOUS SYSTEMS

Algoritmes hebben geen geweten

Slechts driehonderd Facebook-likes heeft een computer van je nodig om je beter te leren kennen dan je eigen geliefde. Dit was slechts een van de ongemakkelijkheden over moderne technologie, waar Maarten Buser over leerde tijdens zijn bezoek aan 'Homage to Nervous Systems' in kunstruimte Tetem.

auteur Maarten Buser

Dat 'Homage to Nervous Systems' aansluit bij de actualiteit wordt meteen duidelijk zodra je de tentoonstellingsruimte binnenloopt. Er hangen televisieschermen aan de wand en op de enorme tafel staan vele tablets waarop diverse aan internet en big data gerelateerde video's zijn te zien. Een camera filmt de tentoonstellingsruimte en de aanwezige bezoekers, waarbij de opname in realtime wordt getoond op een computerscherm. In deze tentoonstelling wordt gekeken en bekeken, en nog belangrijker: er wordt zichtbaar gemaakt. De laatste jaren is er veel te doen om big data, die er bijvoorbeeld voor zorgen dat je advertenties worden voorgeschoteld op basis van je surfgedrag. De processen die dit mogelijk maken zijn min of meer onzichtbaar: ze vinden plaats in apparaten, zelfs bij het openschroeven stuit je niet op algoritmes. Een fraai, in Tetem getoond kunstwerk is 'The Password Club' van Octavia van Horik, waarmee je met dobbelstenen en draaischijven een veilig wachtwoord kunt samenstellen. Als een soort analoge *random generator* maakt dit werk zo'n proces veel minder abstract.

HET-SUBLIEME

Wat betreft het zichtbaar maken is de verzameling video's 'Me and My Shadow' van het Berlijnse collectief Tactical Tech misschien wel het meest interessant. Ze doen vooral denken aan infographics die je steeds vaker tijdens het journaal ziet: animaties waarin op overzichtelijke, eenvoudige manier informatie wordt overgebracht. Vaak gaat het om het inzichtelijk maken van statistiek: twee gestileerde poppetjes staan voor tweehonderd

mensen, dat idee. Tegen gekleurde achtergronden en met eenvoudige illustraties legt Tactical Tech uit hoe eigenaren van websites surfgedrag in kaart kunnen brengen, hoe telecomproviders precies kunnen weten waar iemand is en zelfs hoe Facebooklikes inzicht geven in iemands persoonlijkheid. Wat normaal aan het zicht wordt onttrokken, maken deze video's zichtbaar. Zulke ontwikkelingen geven een dubbel gevoel. Ergens doen ze denken aan het Sublieme: het gelijktijdige gevoel van angst en bewondering, bijvoorbeeld bij het zien van natuurgeweld. Het is fascinerend hoe enorme hoeveelheden data gebruikt kunnen worden voor bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek of marketingdoeleinden, maar tegelijkertijd vind ik dat beangstigend. De scheidingslijn tussen goed en kwaad, tussen juist en onjuist gebruik, is namelijk onduidelijk. Zo wordt er een video getoond over ene Mr. D, wiens mailgegevens op straat kwamen te liggen. Deze man is echter medewerker van het bedrijf Hacking Team, dat spyware maakt. De opborrelende gedachte 'net goed' bleek moeilijk te onderdrukken. Maar is dat wel net zo goed?

TINDER

Helaas is de tentoonstelling niet vrij van opgeheven vingertjes. Zo vergaloppeert Robin Alysha Clemens zich aan haar 'The Mirror Manifesto' met naïef-idealistische opmerkingen als 'We are each of our own person. We are not a reflection of, nor do we crave validation from, our surroundings.' Dit gaat over hoe het zou móeten zijn,

terwijl de tentoonstelling juist het meest overtuigt is als het gaat over hoe het nu is. Veel interessanter zijn de werken die twee kanten van de medaille laten zien. Enerzijds kunnen banken big data gebruiken om in kaart te brengen of iemand een financieel risico zal vormen en hem daarom een lening weigeren, anderzijds kunnen gegevensverzamelingen en algoritmes ingezet worden om criminaliteit te voorkomen.

'Homage to Nervous Systems' eindigt met 'Tinder In', een installatie van Dries Depoorter. Zij aan zij worden twee profielfoto's getoond van dezelfde persoon: links die op netwerksite LinkedIn, rechts die op datingapp Tinder. Zoek de verschillen. 'Tinder In' laat slechts afbeeldingen zien die openbaar op internet te vinden zijn, alleen de toeschouwer oordeelt. De techniek is weliswaar ver ontwikkeld, maar algoritmes hebben nog altijd geen sociale regels of geweten. Als ze onethisch worden toegepast, is dat altijd nog omdat een mens ze daarvoor gebruikt. 'Homage to Nervous Systems' zet aan tot denken over zulke kwesties. De tentoonstelling is dan ook op haar best als er niet wordt gemoraliseerd, maar wanneer de werken juist op neutrale wijze de huidige omgang met big data aantonen. ♦

'Homage to Nervous Systems' is nog tot 26 maart te zien bij Tetem, te Enschede.

lees

lees meer over Dries Depoorter in Gonzo (circus) #134

www

tetem.nl

maartenbuser.tumblr.com